

Goigs dedicats al Crist del Mont Calvari

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Mont Calvari

Coordenades:

Latitud: 41.579568086732
Longitud: 2.557829618454
UTM Est (X): 463140
UTM Nord (Y): 4603192

Classificació

Número de fitxa 08006 - 294
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Vigent
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 01/03/2023 - 17:56

Descripció

Goigs que es cantaven a l'ermita del Mont Calvari. Existeixen dues versions: una en castellà de 1848 i una altra en català.

La versió castellana és un document en paper, que segueix l'estructura clàssica: una il·lustració central amb el dibuix d'un Sant Crist crucificat a la Creu i la vila d'Arenys als seus peus. Destaquen per dessota dels braços un sol (a mà esquerra) i una lluna en fase creixent (a mà dreta) antropomorfs. Està flanquejat per unes gerres florides. El text es disposa en dues columnes separades per una sanefa geomètrica vertical central i una orla d'emmarcament de motius geomètrics repetitius. I diu així:

Gozos en alabanza del Santo Cristo de Monte-Calvario que se venera en su propia hermita de la villa de Arens de Mar.

Primera columna:

Si en oja, en fruto y en flor/ sois la cruz arbol escojido / À vuestra sombra acojido: / Halle alivio el pecador.
//

Del arbol del Paraiso / Que á todo el mundo dió muerte / Dios en vos con major suerte / El daño reparar quiso: Logró asi el Divino amor / Ver al hombre redimida. &c. //

En una arca misteriosa / su stirpe salvo Noé, /Del hombre en esto se vé / La salvacion mas dichosa: / Es nuestro Noé salvador / Cristo, y vos la Arca habeis sido. &c. //

En un monte admiro el mundo / A Isaach con leña al ombro, / Y á vos con mas raro asombro / Os cargó el Isaach segundo: / Asi con peso mayor / Al monte mismo ha sub ido: &c. //

Si del agua la amargura / Moises en Mará quitó / Siendo un leño quien trocó / Lo desabrido en dulzura / Por vos siempre el sinsabor / *En gozo se ha convertido.* &c. //

En la sierpe de metal / Os dibujais sin ficcion / Y de la vara de Aaron, / Quedais vivo original / Con ventajoso primor /A ambos habeis accedido. &c. //

Segona columna:

Ardeis cual zarza de Oreb / Con fuego de amor divino, / Siendo el tronco en que nos vino / El racimo de Caleb / Cuyo sagrado licor / Alenta al mas desvalido. &c. //

El Henebro, cuyo abrigo / Ofrece dulce reposo / A Elias que huia medroso / De Jesabel el castigo / Muestra que nuestro temor / Mas bien por vos lo ha tenido. &c. //

Sois leño que en la Piscina / Dais á las agnas virtud / Arbol de ojas de salud / Y universal medicina / Todo mal, todo dolor / Queda asi desvanecido. &c. //

Mirando el sagrado fruto / De tan bella hermosa planta / Le rinde la Esposa Santa / Mil elogiós en tributo; / Justo es se haga tanto honor / Al que todo le es debido: &c. //

En la hermita del Calvario / Arens con solemnes votos / Sus mas ardientes devotos / Honran un tal Santuario / Pues á vos ó Redentor / Estos os lo han ofrecido. &c. //

Asi pues que el Redentor / Por mi la vida ha ofrecido / A vuestra sombra acogido / Halle alivio el pecador. &c. //

V/. Hoc signum Crucis erit in Coelo. Allel. // R/. Cum Dño. Ad judicandum venerit. Allel.

Deus qui in praedarae sululifera Crucis inventione passionis tua miracula suscitasti; / concedí; ut vitalis ligni praetio aeternae vitae suffragia consequamur qui vivis &c. //

A la part inferior es pot llegir: *“El Ilmo. Y Rmo. Sr. Dr. D. Florencio Lorente y Monton Obispo de Gerona á 19 Octubre 1848, concedió 40 dias de Indulgencia á todos los que dijeren devotamente delante de la imagen del Santo Cristo del Calvario un Credo. Otros 40 dias á los que dijesen los actos de fé, esperanza y caridad y otros 40 por decir Santo Dios, Santo fuerte Santo inmortal líbranos Señor de todo mal.”*

Mataró: Imprenta de JOSÉ ABADAL calle de la Riera.

El goig més modern està escrit en paper color, sense caixa ni ornamentacions dibuixades a pluma. L'orla tipogràfica clàssica se substitueix per una motllura. Hi ha versions més antigues que duen la partitura musical.

Aquesta versió és de l'any 2012. Centrada, al bell mig de l'encapçalament es veu la imatge d'un Sant Crist amb una cortina vermella de fons. La Creu porta els agafadors laterals per a ser portada en processó. Està flanquejada per dos exvots de temàtica marinera i dos escuts. L'orla clàssica se substitueix per una corda nuada de mariner. El fons de la meitat superior del goig és de color blanc, mentre que en la inferior hi ha una reproducció d'una pintura de Joan Baixas i Careter (1891) que li encarregà Rossend Llobet i Marorell i reproduceix la platja del Portinyol amb el Mont Calvari, la barca i l'antic pont.

El text disposa en tres columnes sense decoració que diu així:

Primera columna:

Bon Jesús, totes les vides/ us han vist de cara el mar: / per les vostres cinc ferides / no ens deixeu de perdonar. //

És Hipòlit Doy qui us porta / com tresor el més preuat, / quan la mar és dura i forta / i el temps esvalotat / i les cares esllanguides / les sentiú prou reclamar / *Per les vostres...* //

Oh Jesús, la cabellera /no us la toca mai ningú, / --la llegenda, diu, que espera, / bon Jesús, penjat, ben nu-- / unes mans tan beneïdes / com les santes de l'altar: / *Per les vostres...* //

Quan les dones desolades / amb els fills dels navegants / us pregaven turmentades / pels neguits dels capitans / i venien afligides / no us deixaven reposar: / *Per les vostres...* //

Segona columna:

Heu oït crits d'agonia / heu collit els mariners / quan la nau ja se'ls perdia entre mig dels desesperes / i les ones maleïdes, / els donàveu Vós la mà: / *Per les vostres...* //

Sou voltat de cera groga / dels ex-vots, estris de port; / el que voga, el que no voga / us ho deixa per record / d'unes hores defallides / que vos vàreu consolar: / *Per les vostres...* //

Les mestrances us tenien / pel seu únic protector / i les naus es beneïen / en el vostre nom, Senyor, / i les llànties més llúides / feien goig pel flamejar / *Per les vostres...* //

Tercera columna:

Bon Jesús, els temps com passen / com s'obliden fins de Vós, / i les sangs també es glacen / el Calvari és com si fos / unes roques convertides / en esculls per almar: / *Per les vostres...* //

Bon viatge! Tots cridaven, / Jesucrist, no me'ls deixeu. / I les dones com ploraven / que perdien fins la veu, / puig les veles eren brides / que les veien destravar: / *Per les vostres...* //

Jesucrist, vetlleu el poble; / mariners no ens mancaran / i la barca i el cor noble / les històries lloaran. / Jesucrist, que no ens oblidis / vostra ermita hem d'exultar: / *Per les vostres...* //

Amb les mans engelabrides / que us puguem, Jesús, besar: / Per les vostres cinc ferides / no ens deixeu de perdonar.

V/. Redimisti nos, domine, in sanguine tuo. // R/. Et fecisti nos Deo nostro regnum.

OREMUS

Omnipotens sempiterna deus, qui unigenitum Filium tuum mundi Redemptorem constituisti ac eius Sanguine placari volutis; concedi quaesumus, salutis nostrae pretium solemni cultu ita venerari, atque a praesentis vitae malis eius virtute defendi in terris, ut fructu perpetuo laetemur in caelis. Per eundem Dominum...

Observacions:

Els goigs són cançons populars o poesies de caire religiós, adreçades als sants, les santes, la Mare de Déu o Crist. Tradicionalment es canten en les festivitats religioses. Acostumen a tenir dues parts: a la primera s'explica la vida, miracles i martiri del sant; mentre que a la segona se li fan peticions de protecció per a la comunitat.

La tradició dels goigs té els seus orígens en la representació dels misteris medievals. La primera vegada que es troba documentada la paraula goigs és a la Crònica de Ramon Muntaner (1325-1328), on consta que ja se'n cantaven, i el primer text conegut de goigs són els Goigs de Nostra Dona, conservats al manuscrit del Llibre vermell de Montserrat (de final del segle XIV).

Els gremis i confraries, especialment la del Roser, popularitzen els goigs dels seus patrons respectius. Malgrat tot, els goigs tal i com els coneixem i que es canten actualment, cal situar-la a partir de la determinació del Concili de Trento (1545-1563), per potenciar la pietat popular a través d'aquest tipus de manifestacions litúrgiques. El gran moment de creació dels goigs fou el segle XVII, quan totes les esglésies parroquials, així com les capelles i capelletes més petites foren dotades d'aquestes manifestacions. Es desconeix el creador de la lletra i la música dels goigs, però quasi bé tots foren editats per impremta durant les primeres dècades del segle XX, i les músiques foren recompostes i arrançades també durant aquest període.

Història

La versió de 1848 està impresa a la Impremta de Josep Abadal, carrer de la Riera (Mataró). Aquesta mateixa versió es torna a editar l'any 1874 un cop adaptada a la nova normativa gramatical. Posteriorment els goigs es tornen a publicar en català, amb lletra del Pare Hilari d'Arenys de Mar, musicades per mossèn Joan Perramon.

Actualment el Crist del Mont Calvari es conserva en una capella lateral de l'església parroquial de Santa Maria.

Bibliografia

SOLÉ, Tiona (2006).*Mont Calvari. Història i llegendes*. Ajuntament d'Arenys de Mar.

Enllaços d'interès:

[Amics dels goigs](#)

[Biblioblogs](#)

GOZOS EN DEL SANTO CRISTO

QUE SE VENERA EN SU PROPIA

ARENS

ALABANZA DE MONTE-CALVARIO

HERMITA DE LA VILLA DE

DE MAR.

Si en rja, en fruto y en flor
sois cruz arbol escogido
A vuestra sombra acogido:
Halle alivio el pecador.
Del arbol del Paraíso
Que á todo el mundo dió muerte
En vos con mejor suerte
El dño reparó quiso:
Logró así el Divino amor
Ver al hombre redimido. &c.
En una arca misteriosa
Su estirpe salvó Noé,
Del hombre en esto se vé
La salvación mas dichosa:
Es nuestro Noé salvador
Cristo, y vos la Arca habéis sido. &c.
En un monte admiró el mundo
A Isach con leña al ombro,
Y á vos con unas raro asombro
Os cargó el Isach aguilón:
Así con peso mayor
Al monte mismo ha subido. &c.
Si del agua la amargura
Moises en Mará quitó
Siendo un leño quien trocó
Lo desabrido en dulzura
Por vos siempre el sinabor
En gozo se ha convertido. &c.
En la sierpe de metal
Os dibujais sin fcción
Y de la vara de Aaron,
Quedais vivo original
Con ventajoso primor
A ambos habéis acedido. &c.
V. Hocsignum Crucis erit in Cælo. Allel.

Ardeis cual zarza de Oreb
Con fuego de amor divino,
Siendo el tronco en que nos vino
El racimo de Caleb
Cuyo sagrado licor
Alenta al mas desvalido. &c.
El Hencbro, cuyo abrigo
Ofrece dulce reposo
A Elias que huía medroso
De Jesabel el castigo
Muestra que nuestro temor
Mas bien por vos lo ha tenido. &c.
Sois leño que en la Piscina
Dais á las agnas virtud
Arbol de ojas de salud
Y universal medicina
Todo mal, todo dolor
Queda así desvanecido. &c.
Mirando el sagrado fruto
De tan bella hermosa planta
Le rinde la Esposa Santa
Mil elogios en tributo:
Justo es se haga tanto honor
Al que todo le es debido. &c.
En la hermita del Calvario
Arenís con solemnes votos
Sus mas ardientes devotos
Honran un tal Santuario
Pues á vos ó Redentor
Estos os lo han ofrecido. &c.
Así pues que el Redentor
Por mi la vida ha ofrecido
A vuestra sombra acogido
Halle alivio el pecador.
R. Cum Dño. ad iudicandum venerit. Allel.

OREMUS.

Deus qui in præclare salutiferæ Crucis inventionis passionis tuæ miracula suscitasti; concede, ut vitalis ligni prætio æternæ vitæ suffragia consequamur qui vivis &c.

El Ilmo. y Rmo. Sr. Dr. D. Florencio Larente y Montón Obispo de Gerona á 19 Octubre 1848 concedió 40 dias de Indulgencia á todos los que dijeren devotamente delante de la imagen del Santo Cristo del Calvario un Credo. Otras 40 dias á los que dijeren los actos de fe, esperanza y caridad y otros 40 por decir Santo Dios, Santo herete Santo inmarital Rhvme Señor de todo mal.

Matard: Imprenta de JOSE ABADAL calle de la Riera.

Goigs a llaor i veneració profunda del gloriós Sant Crist del Mont Calvari, d'Arenys de Mar

Bon Jesús, totes les vides
us han vist de cara el mar:
*Per les vostres cinc ferides
no ens deixeu de perdonar.*

És Hipòlit Doy qui us porta
com tresor el més preuat,
quan la mar és dura i forta
i el temps esvalota
i les cares esllanguides
les sentiu prou reclamar
Per les vostres...

Oh Jesús, la cabellera
no us la toca mai ningú
-la llegenda, diu, que espera,
bon Jesús, penjat, ben nu-
unes mans tan beneïdes
com les santes de l'altar:
Per les vostres...

Quan les dones desolades
amb els fills dels navegants
us pregaven turmentades
pels neguits dels capitans
i venien afligides
no us deixaven reposar:
Per les vostres...

Heu oït crits d'agonia,
heu collit els mariners
quan la nau ja se'ls perdia
entre mig dels desesperes
i les ones maledides,
els donàveu Vós la mà:
Per les vostres...

Sou voltat de cera groga
dels es-vots, estris de port;
el que voga, el que no voga
us ho deixa per record
d'unes hores defallides
que Vós vàreu consolar:
Per les vostres...

Les mestrances us tenien
pel seu únic protector
i les naus es beneïen
en el vostre nom, Senyor,
i les llànties més lluides
feien goig pel flamejar:
Per les vostres...

Bon Jesús, els temps com passen
com s'obliden fins de Vós,
i les sangs també es glacen
el Calvari és com si fos
unes roques convertides
en esculls per almarar:
Per les vostres...

Bon viatge! Tots cridaven,
Jesucrist, no me'ls deixeu.
I les dones com ploraven
que perdien fins la veu,
puix les velles eren brides
que les veien destravar:
Per les vostres...

Jesucrist, vetlleu el poble;
mariners no en mancaran
i la barca i el cor noble
les històries lloaran.
Jesucrist, que no ens oblidis
vostra ermita hem d'exaltar:
Per les vostres...

Amb les mans engelabrides
que us puguem, Jesús, besar:
*Per les vostres cinc ferides
no ens deixeu de perdonar.*

V/. Redimisti nos, Domine, in sanguine tuo.
R/. Et fecisti nos Deo nostro regnum.

OREMUS

Omnipotens sempiternus deus, qui unigenitum Filium tuum mundi Redemptorem constitutisti ac eius Sacramen-
ti placari voluisti, concede quoesumus, salutis nostrae pretium solemni cultu tibi venerari, ob quo praesentis
vitae malis eius virtute defendi in terris, ut fructu perpetuo laetemur in caelis. Per eundem Dominum...

